

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav germánských studií

POSUDEK NA BAKALÁŘSKOU PRÁCI

Anežky Čáslavkové

s názvem

Deutsche Musik als Mittel der Kulturvermittlung im Unterricht Deutsch als Fremdsprache

ÚGS FF UK, Praha 2024, 72 stran (vč. příloh)

Předložená bakalářská práce studentky Anežky Čáslavkové se zabývá možnostmi využití hudby pro výukové účely u žáků učících se němčinu jako cizí jazyk. Hlavní akcent je položen na možnosti přenosu kulturních a vlastivědných informací pomocí hudby. Hudba je tak prezentována nejen jako zábavný či odpočinkový prvek, ale jako součást výuky přinášející do ní poznání a prohlubující (inter)kulturní citění žáků učících se cizí jazyk.

V teoretické části se autorka zabývá vymezením všech relevantních témat, a to jak posílení a důležitosti kulturní a interkulturní kompetence u žáků učících se cizí jazyk, tak charakteristice hudby a kulturního přenosu, jakož i specifikům využití hudby ve výuce.

Přechodovou část tvoří metodická kapitola, kterou autorka jednak použila jako východisko pro vlastní pracovní listy, jednak v ní najde kterýkoli čtenář mnoho metodických návodů a postřehů, jak postupovat a čeho se vyvarovat při zařazování hudby do výuky cizího jazyka.

Pro praktickou část zpracovala autorka tři písně německých interpretů (vlastní pracovní listy jsou v příloze) a opatřila je podrobným metodickým komentářem, který blíže specifikuje všechny aspekty využití konkrétní písně ve výuce – od výběru, přes zpracování/didaktizaci, až po využití ve výuce. Tyto metodické komentáře tvoří jádro praktické části práce.

Práci doplňuje sumarizující závěr, shrnutí, přehled použité literatury, kterou hodnotím jako pestrá a dostatečnou, a přílohy (pracovní listy pro studenty, ale také vysvětlení a řešení pro vyučující).

Strukturně je práce přehledně členěná, logicky vystavěná a má praktickou využitelnost.

Jazykově je na slušné úrovni s přihlédnutím k tomu, že jde o závěrečnou bakalářskou práci. Nejednotné formulace se ale vyskytují v metodických listech (str. 29 nn.), které obsahují pokyny pro vyučující. Zčásti jsou pokyny formulovány neosobně (např. pasivem), místy však autorka ponechává osobní ladění, např. str. 29 „Überlegen Sie gemeinsam mit den Schülern,

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav germánských studií

welche Abkürzungen sie entweder aus ihrer Muttersprache, aus dem Englischen oder aus dem Deutschen kennen“, nebo str. 36 „Achten Sie darauf, dass Sie in der Mitte der zweistündigen Einheit eine Pause einlegen“. Naopak na str. 30 autorka používá „wir“ („Wenn wir ein Wettbewerbselement hinzufügen möchten, könnten wir die Schüler zählen lassen.“).

Podobně také v různých formulacích postojů autorky, v nichž se snaží většinou dodržovat neosobní přístup (vyjádřený trpným rodem apod.), ale např. na str. 35 se uchyluje k osobnímu vyjádření „Deshalb habe ich Fragen gewählt, um zu reflektieren...“.

V práci je též patrný nejednotný zápis přechýlených tvarů, např. na str. 36 „SchülerInnen“, ale o pár řádků níže stojí „Die Schülerinnen und Schüler müssen sich...“. Naopak jinde se přechylování zcela vyhýbá a užívá pouze maskulinní tvary, např. mnohokrát na str. 32 a 33 „Zunächst müssen die Schüler also die Bedeutung...“.

V práci lze nalézt také drobné nejednotnosti v úpravě, např. cíle jednotlivých pracovních listů jsou u listu 1 formulovány v souvislém textu, u listu 2 bodově. Podobně nejednotně vyznívá též úprava jednotlivých komentářů k pracovním listům. V prvním pracovním listě jsou jednotlivé aktivity označeny jako „1. Übung ...“ a jsou tučně, zatímco v druhém metodickém listu pouze jako „1.“ bez slova „Übung“ a bez tučného zvýraznění. Ve třetím pracovním listě toto členění vůbec nenajdeme a pracovní list je popsán v souvislém textu.

Obsahově autorka při psaní trochu „bojovala“ se strukturací kapitol 2, 3 a 4, v nichž se obsahy částečně překrývaly a bylo obtížné držet se stanoveného tématu, neodbočovat k jiným tématům, nepřekrývat obsahy jednotlivých kapitol a nezabíhat do podrobností a vlastních dojmů. Naopak je hodno ocenění, že zpracované pracovní listy jsou určeny pro různé jazykové úrovně, různé věkové skupiny i různé cíle. Materiál tedy není jednotvárný a je vhodným zdrojem inspirace pro vyučující.

Při čtení práce vyvstalo několik **otázek a témat**, které navrhuji jako relevantní pro průběh obhajoby:

- 1) V kap. 3 na str. 14-15 je uveden relativně dlouhý exkurs týkající se různých druhů koncertů a konkrétních interpretů. Na první pohled se zdá, že tento text nemá provazbu na praktickou část práce a na cíl práce. Prosím o vysvětlení této provazby a důležitosti této části textu.

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav germánských studií

- 2) V kap. 5.2 na str. 22 uvádíte „Es gibt verschiedene Songs, die fürs Erlernen neuer Informationen und das Kennenlernen der deutschen Kultur genutzt werden können. Man könnte sagen, es kann eigentlich jeder Song fürs Erlernen der Kultur benutzt werden, denn jedes Lied kann Träger einiger kultureller Aspekte sein. Es gibt aber auch Musik, die nur für Bildungszwecke entsteht. Es ist aber sachdienlich, sich auf die authentische Schaffung, als auf diese künstlich gemachten Lieder zu konzentrieren. Die sind wertvoll für jüngere Schüler, die erst mit dem Lernen anfangen und das Grundvokabular bilden. Bei den älteren Schülern spielt Authentizität eine wichtige Rolle im Erleben der Kultur“

Z textu vyplývá, že uměle vytvořená/didaktizovaná hudba je lepší pro děti, které s jazykem začínají, ale pro starší děti je nutná autentická hudba. Na základě čeho je tato teze vystavěna? Proč by nemohli starší či zkušenější žáci poslouchat didaktizované písničky třeba na nácvik přízvuku či výslovnosti? Proč by naopak začátečníci a malé děti nemohly/neměly poslouchat autentickou hudbu?

- 3) V kap. 5.3, str. 24 se uvádí „Die Annäherungsübungen sollen sehr illustrativ orientiert und funktional sein. Es ist wichtig, lexikalische Annäherungsübungen einzuordnen. Man muss die Vokabeln und den Inhalt des Liedes vorstellen. Es ist sehr schwierig, die Wörter zum ersten Mal beim Hören zu erkennen und man sollte damit rechnen und arbeiten, deshalb ist dieser Schritt sehr wichtig.“

Opravdu je nutné, aby žáci vždy rozuměli textu písně? Nedá se třeba v nějaké předfázi pracovat jen s hudbou, klipem, pocity, dojmy? Obhajte, příp. vysvětlete podrobněji své tvrzení.

- 4) Následující otázky se týkají kap. 6.1., pracovní list 1 (Die phantastischen Vier), str. 29 nn.

- Dostanou žáci pracovní list z přílohy hned na začátku hodiny nebo nikoli?
- Předpokládá se rozdělení do dvou hodin, které jdou za sebou a jsou oddělené jen pauzou. To není zcela obvyklý způsob rozvrhu. Pokud by hodiny byly v odlišných dnech, bylo by třeba zařadit na začátek druhé hodiny nějaký warm-up, který by aktivoval téma a vědomosti nabyté v hodině předchozí?
- Je nutné, aby se žáci s učitelem shodli na jedné interpretaci písně? Je interpretace nabízená v metodickém popisu jediná možná a správná?
- Je potřebné všechny zkratky z písničky ve výuce probrat?

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav germánských studií

- 5) Následující body se týkají kap. 6.2., pracovní list 2 (Backe, Backe Kuchen), str. 38 nn.
- Kolik učitelů a žáků může tento pracovní list oslovit? Jde o 8 - 10leté děti, které ve školách začínají teprve s prvním CJ. A tím NJ většinou není.
 - Napadlo Vás v některé z fází přípravy konfrontovat umělou inteligenci? Třeba pro generování obrázků pro písničku „Backe, backe Kuchen“, aby byly v jednotném formátu? Nebo k jinému využití?
- 6) V kap. 6.1 na str. 34 v sekci týkající se možné následné diskuse nad poselstvím zpracovávané písně nabízíte souhrnné poselství jako možné řešení („Die Botschaft des Liedes „Mit freundlichen Grüßen“ von Den Fantastischen Vier ist eine Kritik an der Oberflächlichkeit und dem Konformismus in der modernen Gesellschaft, in der formelle Höflichkeit oft echte Authentizität und tiefgehende Emotionen verbirgt.“).
- Vycházíte při tomto poselství z nějakého oficiálního vyjádření interpretů nebo jde o Vaši domněnku? Nemůže se stát, že studenti se svým učitelem dojdou k jiným závěrům? Dá se vůbec interpretace vybrané písně nějak sjednotit? A je to žádoucí?
- 7) V kap. 6.3, str. 42 uvádíte „Nach der individuellen Arbeit der Schüler ist es ratsam, das Lied zum Abschluss der Stunde noch einmal für die ganze Klasse zu spielen. Es ist sinnvoll, dass die Lehrkraft in einigen Worten zusammenfasst, zu welchen Schlussfolgerungen die Schüler während der Gruppenarbeit gekommen sind ...“.
- Proč by měl shrnutí dělat učitel?

Závěrem je nutno také uvést, že autorka není studentkou studijního programu učitelství a neprošla tedy pedagogicko-psychologickou ani didaktickou přípravou. Přesto se s touto nevýhodou dokázala ve své práci vyrovnat. Vzhledem ke kvalitě odevzdané práce i s hodnocením průběhu jejího zpracování, které mohou jako vedoucí práce provést, **doporučuji předloženou bakalářskou práci k obhajobě a navrhuji předběžně hodnocení „velmi dobře (2)“.**

Mgr. Věra Hejhalová, Ph.D.
Praha, 26. 8. 2024